

התחזקות באמונה איתנה, היא הטהרה החזקה ביותר שאפשר להיטהר כהכנה לחג הפסח!!!

וכמו שהרחיב בזה בספר אפריון (להגר"ש וגאנצפריד זצ"ל, בעל קיצור שלחן ערוך) בזה"ל: "אדם אשר אינו מאמין כי פרנסתו קצובה לו משמים, והוא חושב כי במעשי ידיו ריוח יותר או פחות, קשה עליו שמירת שבת שכן הוא מדמה בנפשו כי בכוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, וממילא הוא חושב כי יפסיד ממון אם ישובת ביום השביעי, שכן לדעתו אם היה עובד אותו יום היה מרויח יותר, ואם כן המאמין כי כל מזונותיו של האדם קצובה לו מר"ה, וכי אין פרנסתו תלויה במידת ההתעסקות, נקל לו לשמור את השבת כהלכתו, שאכן אין הוא מרגיש כי הפסיד דבר מה, שהרי מזוני קצוב לו בלאו הכי".

הרה"ק מקאצק זי"ע (שש"ק רפ"ט), מבאר בלישנא דקרא (תהלים קכח, ב) יגיע כפיך כי תאכל, כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר שאף על האדם להתעסק בפועל בידיו לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידיו, ואילו ראשו ומחשבתו לא ישקיעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי.

וכן ביאר הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע (הובא בחמדת דוד פ' עקב), דחז"ל הק' אומרים (ברכות ח.) "גדול הנהנה מיגיע כפיו יותר מירא שמים", ולכאורה צ"ב, במה גדולה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיו יותר מירא שמים. וביאר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא יגיע ראשו, שאף בעסקו בעניינים עולם הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדרגה זו של אמונה זכה וברה עולה יותר על מדרגת ירא שמים.

וכבר כתוב (דברים ב, ז) ה' אלקיך עמך לא חסרת דבר, ופירשו בה הצדיקים, שעל ידי שמשריש האמונה הטהורה בקרבו, שה' אלוהיו עמו, והוא משגיח עליו בפרטות בכל עת ובכל שעה, ומעולם לא הסיר ממנו השגחתו העליונה ואהבתו הגדולה, על ידי זה אכן יקיים בו 'לא חסרת דבר', לא יחסר לו מאומה.

וכוונת הדברים בתרתי, א. האמונה הטהורה היא מקור ההשפעה לכל מילי דמיטיב, וככל שמושרשת בו האמונה ביותר בליבו ובנפשו, כך הקב"ה פותח בפניו שערי ההצלחה וסייעתא דשמיא בכל העניינים. וכמו שנודע בשערים את דברי הרה"ק האוהב ישראל והעבודת ישראל זי"ע (נח ד"ה ויבא) בשם הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע כי אמונה הוא מלשון המשכה וגידול.

ב. שכאשר האדם זוכה להרגיש כיצד הוא מונהג ביד הקב"ה, וכל אשר לו וכל גורלו מופקדים בידיים נאמנות, בידי אביו שבשמים, אזי ידיעה זו היא נותנת לו כח ועוז ושמחה. וגם בשעות הקשות ביותר לא ימוטו רגליו, שהרי הוא מאמין ומרגיש, ויודע שה' אלוהיו עמו, הוא מלווה אותו בכל צעד ושעל, לא עזבו ולא יעזבו אותו, וכל הנעשה עמו הוא בהשגחת פרטית ומדוקדקת מתוך רחמים ואהבת ה' שאי אפשר להשיג אפס מקצהו, והכל בכל מכל הוא רק לטובתו האמיתית והשלמה.

« מה הקשר בין פרנסה לעבודה זרה...! »

הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (בספרו דרש משה תצוה), מבאר הפסוק ולא יחזק החשן מעל האפוד (שמות כח, כח), שהנה אמרו חז"ל (זבחים פח:) שהחושן

« האם השתדלות נעשה ממילא ומאיליו? »

כתיב בפרשה ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה יהוה לעשות אתם. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון ליהוה כל העשה בו מלאכה יומת (שמות לה א-ב). המפרשים התקשו, לשם מה הזכירה התורה 'ששת ימים תעשה מלאכה' הלא המצוה היא רק לשבות ביום השביעי, ולא לעבוד בששת ימי המעשה. ועוד, מאחר שעיקר הציווי הוא איסור מלאכה בשבת, אם כן היה צריך לומר אלה הדברים אשר צוה ה' שלא לעשות אותם, ומדוע אמר אשר צוה לעשות אותם.

עוד דייקו המפרשים (אור החיים הק' ועוד), במה שהכתוב מתבטא בלשון נפעל, 'ששת ימים תעשה מלאכה', שמשמע כאילו שהמלאכה נעשית ע"י אחרים ולא ע"י האדם עצמו, וכן צ"ב כפל הלשון של 'שבת שבתון', שמשמע שיש כאן איזה שבייתה חזקה ומיוחדת.

הרה"ק הנועם אלימלך זי"ע (בפרשת אמור ד"ה אכן) מבאר, שבא הכתוב ללמד היאך צריך האדם לעשות מלאכתו בימי המעשה, שלא יעלה על ליבו ח"ו שהוא הוא העושה את המלאכה, ובכוחו ועוצם ידו משיג את פרנסתו על ידי רוב חכמתו וכשרונותיו עסקיו ותחבולותיו, אלא נאמין כי הקב"ה הוא העושה את כל המעשים, אלא שנגזר על האדם לעשות השתדלות ולהתעסק במעשה ידיים, אך בעצם השי"ת הוא עילת על עילות וסיבת כל הסיבות, וכל הנעשה כאן אינו אלא דרך להביא אליו את הנגזר עליו מן השמים, ואין הפרנסה תלויה כלל בעבודתו ומלאכתו. וזהו שאמר הכתוב ששת ימים תעשה מלאכה שיתחזק באמונה לדעת שהמלאכה נעשית מאליהם ובלי שייכות אליו כלל.

והנה כתב הרה"ק מנעשכיו זי"ע (לרב"צ אסטראווער, הובא בילקוט יוסף ע' רע"ו), כי אכן הבטחת הבורא הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (שמות טז, ד) לא לשעתה הייתה, אלא היא עומדת וקיימת עד עצם היום הזה, ועדיין באה הפרנסה לכל איש ואיש מאותה ברכת המן כדרך שהמטיר הקב"ה בהיות בני ישראל במדבר. וכדרך שהיתה אז מכוסה בטל מלמעלה ומלמטה, כך היא באה כהיום מכוסה בטל, כלומר תחת הסתר ועיטוף, שנראה כאילו השתדלותו ועסקיו בל"ט (אותיות טל) מלאכות כזורע חורש וקוצר וכ' הם המביאים לו פרנסתו, ובאמת אינו כן.

וכך ביאורו של מקרא, אלה הדברים, כלומר, ל"ט מלאכות צוה ה' לעשות אותם, שיתעסק האדם בששת ימי המעשה, וזהו שאמר שהמן - ר"ל השפעת הפרנסה, מכוסה בט"ל מלמעלה ומלמטה, דהיינו שנראה לבאי עולם שהט"ל אלו הל"ט מלאכות, הם המביאים לאדם את מזונו, אך באמת אינם אלא הסתר וכיסוי למן ולפרנסה הנשפעת ממעל על ידי הקב"ה.

« השתדלות בידים או השתדלות בראש? »

וההתחזקות באמונה שהפרנסה באה מן השמים ולא על ידי ההשתדלות תביא אותו לידי מנוחה ומרגוע, ותסיר ממנו דאגת הפרנסה, ומביאו שמחה ושלווה וכל טוב.

גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה", ולכאורה מהו הנפקא מינה לאומות העולם לידע מה מצוה זו ומה טעם יש בה.

התפארת שמואל מבאר (פרשת פרה אות ב) באופן נפלא בזה"ל: "ידוע שעיקר המצוות הם להשריש ולנטוע בלבבות ישראל אמונה ה', ועיקר אמונה היא 'אמונתך בלילות', להאמין למעלה משכלו והשגתו, אמונה פשוטה ותמה, בלי שום חקירה, וכמו שנאמר וְהָאֱמִן בָּה' (בראשית טו, ו), וכתבו בספה"ק 'והאמן' חסר יו"ד, לרמוז עיקר אמונה היא בלי חכמה והשכלה, דאות יו"ד מרומז לחכמה, ועל זה 'ויחשבה לו צדקה', כי אם הוא מאמין רק לפי מה שהדעת משיג, היא כמשיב פקדון, שהקב"ה הפקיד אצלו הדעת, אבל אם הוא מאמין למעלה מהדעת והשכל, היא בחינת צדקה, שעושה צדקה להקב"ה כביכול."

"וזהו שאמר חז"ל (בב"ב י.) "גדולה צדקה שמקרבת הגאולה", והכוונה 'בצדקה' הוא מאמרם ז"ל (מכילתא כח) "אין ישראל נגאלין אלא בזכות אמונה", כי על ידי אמונה פשוטה בלי השגה שהיא בבחינת צדקה, מתקרבת הגאולה."

"ודבר זה הוא למורת רוח של האומות העולם, שיודעים שבזכות זה בני ישראל נגאלים, ועל כן מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, וכוונתם להעביר מעשיית החוקים שהיא על ידי אמונה חוקית בלי השגת השכל, ורוצים שיעשו רק המצוות שיודעים את טעמיהן, ואם לא ידעו ויבינו מהות וטעמי המצוות לא יעשו. לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני, שצריך להשיבם מאמין אנכי בה' באמונה פשוטה ותמה, בלי השגת השכל וטעמי המצוה, ואני עושה הכל מצד גזירת השי"ת, ואין לי רשות להרהר ולדרוש טעמי המצוות."

"וזהו הפירוש זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, היינו לאמר להאומות, שכל התורה היא חוקה, וכל אחד אשר בבני ישראל עושה רק מצד אשר צוה ה' בלי דרישת טעמי המצוות."

"וזהו עיקר טהרתן של ישראל, כמבואר בספה"ק, שאמונה מטהר את המח, וזהו עיקר הכנה לקבל החג הק' בטהרה, כאמרם ז"ל (ראש השנה טז:) "חייב אדם לטהר את עצמו ברגל", שיזכה לאמונה שלימה ותמה, לעשות המצוות מצד אשר צוה ה', וכן בכל תהלוכותיו בעניני גשמיות ורוחניות, בלי הרהר אחרי ה', רק יאמין באמונה שלימה, כי הצור תמים פעלו וכל דרכיו משפט, ומבלעדי עזרתו אין עזרה וישועה, כי לא יוכל האדם להושיע את עצמו בלתי ה', ובזכות אמונה שהיא למעלה מהשכל והטבע זוכה לישועה ג"כ למעלה מהטבע, כמו שנאמר (תהילים ק"ח, ה) מַעַל שָׁמַיִם חִסְדְּךָ, למעלה מהטבע", עכלה"ק.

א' בספה"ק אגרא דכלה (ד"ה ובדבר) שעיקר עבודת האדם היא האמונה בה' גם בשעת הסתר וחושך, כי מי שמאמין בה' רק כשהקב"ה מתנהג עמו ברחמים מגולים והוא רואה את הנהגת הרחמים, אינו נחשב מאמין, שהרי הכל ברור לנגד עיניו ובמה יאמין.

ובזה מבאר, את דברי הכתוב (דברים א, לא) וּבְדָבָר הַזֶּה אֵינְכֶם מֵאֲמִינִם בַּה' אֱלֹקֵיכֶם, ותמוה, מהו 'ובדבר הזה', היה לו לומר ואתם אינכם מאמינים, אלא תיבה 'זה' מראה על דבר שברור ושנמצא נגד העיניים, וזהו כוונת הכתוב, 'בדבר הזה' שהאמין בה' רק כאשר הכל נהיר ובהיר כשבירדו להראות באצבע זה א-ל, בהנהגת רחמים, וכגון שנעשו לו ניסים ונפלאות כמו במדבר אשר ראית, אז אינכם מאמינים, אמונה כזאת אינה נחשבת אמונה. ומי נקרא בעל אמונה, זה האיש המתחזק להאמין בה' גם כשנראה לו שהבורא הסתיר את עצמו ממנו, בהנהגת דין ויסורים, והוא מאמין שהקב"ה עושה את כל המעשים לטובתו השלימה, זה עולה במדרגה להיקרא בעל אמונה.

מכפר על עיוות הדין, ואילו האפוד מכפר על עבודה זרה. אמנם באמת שני חטאים אלו שורשם אחד, והוא החסרון באמונה, כי המאמין באל חי שהוא קוצב את הפרנסה ואי אפשר לשום אדם להרוויח יותר מאשר נגזר עליו אפילו משהו, אינו נוטל מחבירו מאומה שלא כדין, ואף אינו מורה היתרים שונים לעצמו, כי הוא יודע אל נכון שלא יועיל לו כלום לעשוק ולגזול, וזה שחטא ונטל משל רעהו סימן שחסר לו באמונה השלימה והרי זה מעין כפירה ועבודה זרה, ועל כן לא יזח החושן מעל האפוד, להורות ששני עניינים אלו שורשם אחד.

וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות, כי מה בינו ובניהם, הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים ומזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרכויותיהם, וכיו"ב ממש הוא סומך על עסקיו ועובד אותם בחשבו כי מהם תצמח ישועתו. אלא יאמין האדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור ואמצעי שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת וכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל בודאי יקבל בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולות השתדלות כדי להמשיך את השפעת הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה.

הגאון רבי ירוחם ממיר זצ"ל (בדעת תורה פ' וילך ע' קא.) מבאר ענין זה באותו סגנון ובהרחבה, כדלהלן: "התורה הלא מדברת פעמים רבות בענין האמונה, וכדאי לראות כי לשון התורה בזה אחרת היא לגמרי מאשר אנו מורגלים, אמר הכתוב (דברים ח יב - יח) פֶּן תֵּאֱכַל וְשִׁבְעָתָ וְגו' וְרָם לִבְבְּךָ וְשִׁכַּחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' וְאָמַרְתָּ בִּלְבָבְךָ כָּחִי וְעַצְמִי יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה, וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנָּתֵן לָךְ כָּח לַעֲשׂוֹת חֵיל". הנה שכחת ה' - כפירה בה', לא נאמר בתורה שבאה זאת מצד דעות רעות, מצד חקירות כוזבות, אשר הם הובילו אותו לטעותיו, דרכי התורה בהזרת האמונה אחרות לגמרי, כפירה באה מצד מצב האדם, מתוך המצב של 'ורם לבבך', מתוך גאווה, גאווה זו היא כפירה, והעצה נגד כפירה הוא ענוה 'וזכרת כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל', ע"כ.

מעתה כיון שמושרש בטבע האדם שאומר כוחי ועוצם ידי, דרוש לזה מלחמה קשה ונוראה כדי לשנות הטבע המוטבע והמושרש עמוק בלבנו, זה היא עבודה זרה ממש, כי זה היפך האמונה, שיסודות האמונה הוא שאין עוד מלבדו, וזהו היחוד השלם, שצריך כל אדם להאמין שהכל מאת הקב"ה והוא יוצר הסיבות, וכנאמר בתפילת חנה (שמואל א' ב, ב) כִּי אֶל דְּעוֹת ד' וְלוֹ נִתְּכֵנוּ עֲלִלוֹת (שמואל א' ב, ג), כל העלילות והסיבות הם רק ע"י הקב"ה הגוזר אלו סיבות יהיו לאדם.

באמת אמרו, כי האמונה השלימה שכל הצלחתו היא רק בידי שמים, כאשר נגזר עליו, היא היא סוד ההצלחה, והיא השמירה לבל ימוטו רגליו ח"ו. וכדאיתא בגמרא (ביצה טו:) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר (תהילים צג, ד) אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'. וברש"י פ', אדר לשון חוזק. ומבאר **השפת אמת זי"ע** (לר"ח אשר בד"ה ר"ח) שהרוצה שיתקיימו כל נכסיו הרוחניים והגשמיים, יטע בהם אדר לשון חוזק, כלומר, שבכל עת יחזק את עצמו לדעת שאדיר במרום ה', להבין ולהשכיל שכל קורותיו מאת ה' הם, אז ישכיל ויצליח בכל אשר יפנה.

« מה יש להם לאומות העולם נגד מצות פרה אדומה?!?! »

האיך מגיעים למדרגה של אמונה אמיתי, כתיב (במדבר יט, ב) זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר, פירש"י "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה,